

kirjaamo@tem.fi
paivi.lahtinen@tem.fi

Helsinki 30.1.2015

Viite: lausuntopyyntöne 27.10.2014

LAUSUNTO KIRJANPITOLAIN MUUTOKSET -TYÖRYHMÄN MIETINNÖSTÄ

Finnwatch kiittää työ- ja elinkeinoministeriötä mahdollisuudesta kommentoida kirjanpitolain muutostarpeita pohtineen työryhmän mietintöä. Finnwatch esittää lausuntonsa ainoastaan mietintöön sisältyvästä laista kaivannaisteollisuutta ja puunkorjuuta aarniometsissä harjoittavien yritysten viranomaisille suorittamien maksujen julkistamisesta.

Finnwatch pitää ehdotuksen sisältämää maakohtaista raportointivelvoitetta tärkeänä askeleena kansainvälisen yritystoiminnan avoimuuden, laillisuuden ja vastuullisuuden lisäämiseksi. Maakohtaiset maksutiedot edistävät sen arvioimista, liittykö liiketoimintaan korruptioita ja hyödyttääkö luonnonvarojen käyttö paikallisyhteisöä. Tämä on erityisen tärkeää kehitysmaille, jotka ovat luonnonvaroiltaan rikkaita, mutta joissa asuu pääosa maailman köyhimmistä ihmisistä. Luonnonvarojen hyödyntämiseen sisältyy tällä hetkellä vakavia riskejä, huonoja käytäntöjä ja korruptiota, minkä vuoksi heikoimmassa asemassa olevat kansalaiset eivät välttämättä hyödy asuinvaltionsa luonnonvarojen käytöstä. Maksujen julkistamisen avulla kansalaiset voivat paremmin valvoa yritysten ja päättäjien toimintaa ja asettaa ne vastuuseen väärinkäytöksistään.

Ehdotus on linjassa hallitusohjelmassa asetetun tavoitteen kanssa edistää ylikansallisten yritysten maakohtaisten tilinpäätöstietojen julkistamista. Se on myös linjassa Suomen kehityspoliittisen toimenpideohjelman kanssa, jonka mukaan luonnonvarasektorilla toimivien yritysten toiminnan vastuullisuutta, avoimuutta ja läpinäkyvyyttä ei voi liikaa korostaa.

Sitovaa sääntelyä tarvitaan, koska yritykset eivät ole halukkaita vapaaehtoisesti raportoimaan toiminnastaan maakohtaisesti. Luonnonvara-alalla Extractive Industries Transparency Initiative (EITI) on hyvä läpinäkyvyysaloite, mutta useat luonnonvararikkaat maat eivät ole liittyneet siihen. Aloitteen mukaiset raportointivaatimukset vaihtelevat myös maiden välillä, eivätkä aloitteen kautta saadut tiedot useinkaan ole ajankohtaisia.

Sektorikohtainen maksujen maakohtainen tiedonantovelvoite on kuitenkin vasta ensiaskel. Nyt esitettävä velvoite ei ole raportoitavien tietojen osalta riittävän kattava. Lisäksi velvoite tulee ulottaa tulevaisuudessa kaikkiin kansainvälisesti

toimiviin suuryrityksiin. Raportoinnin tulisi olla nyt ehdotetusta poiketen tarvittaessa hankekohtaista, koska näin paikallisyhteisöt voisivat valvoa, saavatko ne reilun osansa liiketoiminnasta verotuottoina. Raportoinnin tulisi kattaa kaikki ne taloudelliset tunnusluvut, jotka tarvitaan yrityksen vastuullisuuden arvioimiseksi. Pelkät maksut eivät riitä, vaan tietoa tarvitaan myös muun muassa tuotanto- ja työntekijämääristä, liikevaihdosta, myynnistä, voitoista sekä tytäryhtiöistä eri maissa.

Maakohtainen raportointi on välttämätön keino esimerkiksi sen arvioimiseksi, maksavatko kansainvälisesti toimivat yritykset oikean määrän veroja oikeisiin paikkoihin eli niihin valtioihin, joiden infrastruktuuria, luonnonvaroja ja palveluita hyödyntäen ne ovat ansainneet tulonsa. Yritystoiminnan avoimuus ja läpinäkyvyys mahdollistaa paitsi lakeja valvovien viranomaisten toiminnan, se myös valtaistaa kansalaisia vaatimaan yrityksiltä ja päättäjiltä vastuullisuutta ja edistää näin demokratian toteutumista. Avoimuus hyödyttää myös vastuullisesti toimivia sijoittajia ja yrityksiä, jotka voivat arvioida riskejä kattavampien tietojen pohjalta.

Finnwatch ry:n puolesta
Henri Telkki
Tutkija ja lakimies
+358 40 410 9710
henri.telkki@finnwatch.org
www.finnwatch.org